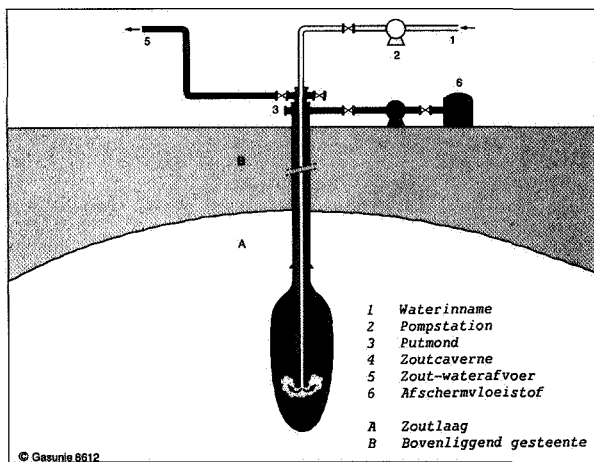

Na Gasunie, die gas in zoutkoepels wil opslaan, staan de volgende gegadigde voor het opvullen van ondergrondse gaten op de stoep van de instanties: Billiton en NAM. Deze twee bedrijven willen samen een veldproef uitvoeren om te bezien of het door Billiton gewonnen magnesiumzout vollediger en goedkoper kan worden gewonnen met behulp van afgewerkte boorspoeling en boorgruis van de NAM. Dit voornemen lijkt veel op een oud plan voor dumping van boorspoeling.

LAAG SAMMY, KIJK OMLAAG SAMMY; WAT GEBEURT DAAR ALLEMAAL?

Carla Alma

AL JAREN WORSTELT DE NAM MET DE VERWIJDERING van afvalstoffen die vrijkomen bij boringen naar olie en gas: boorspoeling en boorgruis. Vanaf 1967 wordt het vloeibare deel, de boorspoeling, geloosd op het Eems-Dollard estuarium. Het vaste afval, het gruis dus, wordt gestort op een speciale stortplaats bij de VAM te Wijster.

De lozing op de Eems werd aanvankelijk goedgekeurd op grond van de Rivierenwet en het Baggerreglement. Toen echter de Rivierenwet werd achterhaald door de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren, duurde het heel lang vóór er op grond van die wet een vergunning werd verleend. Redenen: de instanties hadden veel moeite met goedkeuring vanwege het sterk vertroebelende effect dat de dagelijkse lozingen op het Eems-Dollard water hadden.

De Werkgroep Eemsmond heeft zich vanaf 1980 sterk met deze zaak bemoeid, om het illegale lozen te doen beëindigen. Dat heeft o.a. geresulteerd in een vermanende uitspraak van de Nationale Ombudsman aan het adres van de Minister van Verkeer en Waterstaat en een versnelde vergunningverlening onder voorwaarden, zodat controle mogelijk werd. De vergunning was tijdelijk en is inmiddels 2 keer opnieuw verleend en steeds onder nog scherpere voorwaarden, mede tot stand gekomen door uitspraken van de Raad van State in beroepen van de Werkgroep Eemsmond waarbij om toetsing aan het overheidsbeleid voor de Waddenzee (de p.k.b. de Waddenzee) werd gevraagd.

Momenteel is de situatie zodanig dat de tot september 1989 geldende vergunning nog slechts lozing van het effluent van de zuiveringsinstallatie van boorspoeling toestaat, dat de hoeveelheid drastisch is afgenomen en dat van de stoffen die de vertroebeling veroorzaken, ca. 99,5 % wordt verwijderd uit de boorspoeling. Een behoorlijk resultaat dus na 8 jaar actievoeren tegen deze lozingen.

Berging in zoutkoepels

In de loop van de hierboven geschetste procedures is van de kant van de NAM én van de kant van een daartoe speciaal ingestelde interdepartementale commissie steeds aangedrongen op een alternatieve bergingsmethode nl. in zoutholtes. Zuiveren is erg duur, zo luidt het belangrijkste motief achter dit voorstel. Dumpen in zoutholtes is echter, onomkeerbaar, oncontroleerbaar en niet op z'n effecten getoetst. Maar het belangrijkste argument om tegen dumping in zoutholtes te zijn,

is dat nu juist de techniek van zuivering ontwikkeld en in praktijk gebracht is. Dumping neemt iedere prikkel tot zuivering weg.

Bovendien speelt een ander argument een belangrijke rol: ter land, ter zee en in de lucht wordt het benauwend vies en onleefbaar door de verontreiniging vanuit onze mensensmaatschappij, moeten we nu ook onze ondergrond nog volstoppen met ons afval?

Over dit onderwerp, over de plannen die er zoal op het gebied van het gebruik van de zoutkoepels en -lagen bestaan, over de voor- en vooral nadelen daarvan en over de regelingen en wetten daaromtrent hadden de Werkgroep Eemsmond (namens de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee) en de Milieuraad Drenthe juist in april een rapport, getiteld 'Opslag in zout, een dubbele bodem' uitgebracht.*

Daarin behandelt één hoofdstuk de problematiek van mijnbouwafval in zoutkoepels. Wij stellen daarin nog dat het provinciaal bestuur van Groningen (gelukkig) vooralsnog een negatief standpunt inneemt over dumping van boorspoeling en boorgruis in zoutholtes. Zeer geschokt was dan ook onze reactie toen, 2 weken nadat we het eerste exemplaar van ons rapport aan Minister Nijpels hadden aangeboden (13 april jl.), het provinciaal bestuur toestemming verleende aan de NAM en aan Billiton om een veldproef uit te voeren van een nieuwe 'winningsmethode' van magnesiumzout, nl. via het inbrengen van datzelfde boorafval. Ons inziens een verkapte methode om alsnog op een goedkope wijze van het afval af te komen.

Plannen van Billiton en NAM

Billiton, voorheen Magnesia Billiton, een volle dochter van Shell, wint in Veendam magnesiumzout. Het bedrijf is in 1982 met behulp van de NOM (Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij) opgericht en maakt van het zout vuurvast materiaal (overbekleding ed.). Het slaan van een winningsput voor magnesiumzout kost ongeveer 6 miljoen gulden en dat is een dure post voor het bedrijf. Al langer zijn er plannen om die kosten omlaag te brengen door na de winning de putten aan de NAM (50 % Shell, 50 % Esso) ter beschikking te stellen voor opslag van boorspoeling. Dat plan werd dus (ook na protesten van de Werkgroep Eemsmond) door het provinciaal bestuur van Groningen in december 1986 afgewezen. Dat deed het bestuur op grond van door haar gestelde criteria, waar-

van er één luidt: het moet economisch nut hebben.

Nu de plannen op een andere manier zijn ingediend, nl. winning van het zout met behulp van boorspoeling in plaats van zoet water, wordt goedkeuring wel gegeven, althans voor proeven daarvan. Het lijkt er op dat gezocht is naar een mantel der liefde ter bedekking van de stoute plannen.

Ons enige houvast is nu dat er in ieder geval de procedure van een milieueffekt-rapport wordt voorgeschreven. Dat betekent dat zowel de NAM als Billiton alternatieven voor deze methode moeten aangeven. En die (zuiverings) alternatieven zijn er, daar zullen we in de procedure duidelijk op wijzen. We hebben in ons rapport een te fraai beeld geschetst van de opstelling van Gedeputeerde Staten van Groningen.

Beleid met betrekking tot zoutkoepels

Ook het Ministerie van VROM was aanvankelijk tegen dumping van boorafval in zoutholtes. Dit ministerie heeft eerdere plannen voor opslag in zoutkoepels van AKZO in Twente afgewezen. VROM is nu echter zelf bezig plannen te (laten) ontwikkelen om allerlei soorten afval onder de grond weg te stoppen. Aan de ene kant geeft dit ministerie geld om afvalbergen bovengronds en bodemvervuiling van de bovenste aardlaag te saneren, aan de andere kant wil ze bekijken of we nieuwe omgekeerde afvalbergen in dieper gelegen aardlagen kunnen creëren. Wat zullen volgende generaties moeten uitgeven om die afval-dalen weer gesaneerd te krijgen?

De enige echte oplossing is uiteraard preventie, hergebruik en zuivering van afval. Dit is voor bestuurders waarschijnlijk te veel langetermijn denkwerk.

Dit plan heeft, evenals het plan van Gasunie om een voorraad gas in zoutcavernes op te slaan, een precedentwerking. Er zijn allerlei bedrijven en instanties die een oogje op de ondergrond hebben. Het Koninklijk Instituut van Ingenieurs (KIVI) heeft daarover een heel rapport geschreven: 'De ondergrond van bodemloze put tot bron van welvaart' (1986). Met een enorme gretigheid wil men olie, gas, afvalstoffen, warmte, steenkoolvergassing, bebouwing ed. in die ondergrond opslaan cq. realiseren. Het gaat daarbij duidelijk om het financiële gewin dat aan de ondergrond kan worden onttrokken.

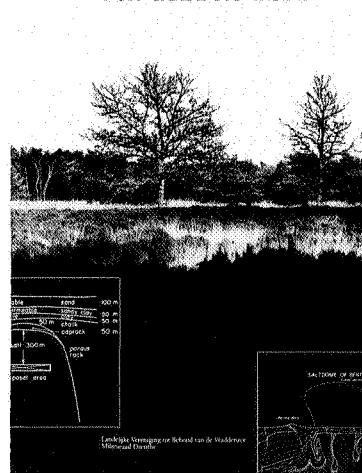
Een beleid ter bescherming van de ondergrond is er niet (bv. een p.k.b. ondergrond).

Ook zijn er geen wettelijke regels om iets in de ondergrond te bergen. Bovendien ontbreekt een visie op eventuele toekomstige mogelijkheden voor een nuttig (en milieuvriendelijk) gebruik van onze schaarse zoutkoepels.

Alvorens tot realisering van plannen zoals die van Billiton/NAM en van Gasunie wordt overgegaan, zou naar onze mening een dergelijke visie wel ontwikkeld moeten worden.

●

Opslag in zout Een dubbele bodem

* Dit rapport is te bestellen door f 12,50 over te maken op giro 1726195 nv. de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee, Harlingen onder vermelding van 'rapport opslag in zout'.